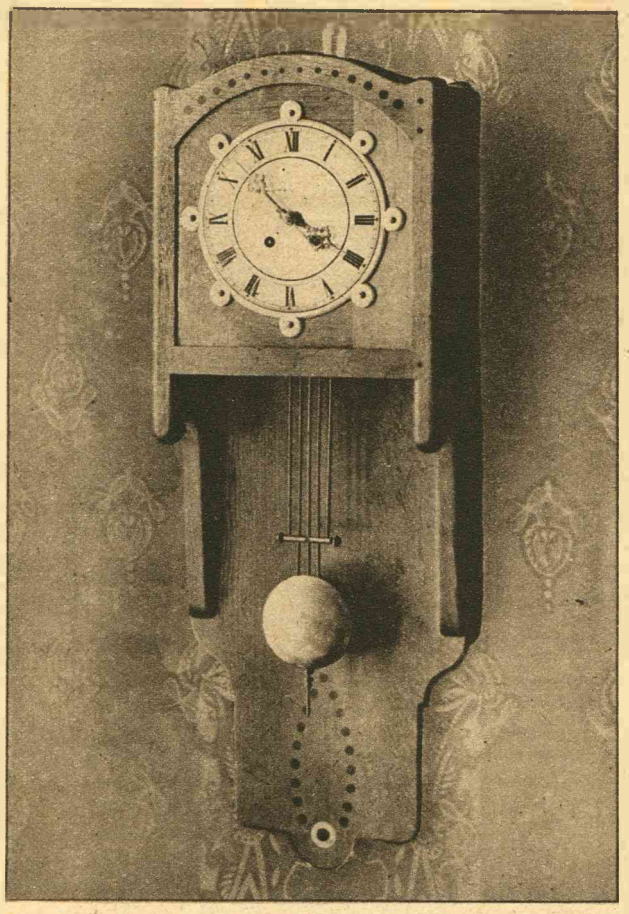

Hangklok, ontwerp van den architect Jac. van den Bosch.

om in de dagelijksche omgeving der menschen de Kunst te brengen, zoodat elk voorwerp om ons henen mooi en welgemaakt is, althans niet leelijker dan strikt noodig.

Het gebruiksvoorwerp, dat wij elken dag hanteeren en bezien, mijn hemel, waarom zou men dat nu met alle geweld zoo leelijk moeten maken als maar eenigszins mogelijk is. Want dat leek tot nu toe wel de heerschende manier. En waarvoor is dat noodig, vraag ik u? Waarom moet vrijwel alles in de omgeving van den Mensch, die zich toch heel wat van zijn schoonheidszin verbeeldt, nu zoo akelig afschuwelijk zijn, dat het eind ervan weg is? Mooi hoeft het dan desnoods nog niet eens te zijn. (Dit om te bewijzen, dat ik niet fanatiek ben). Maar zóo leelijk? Het is al erg genoeg, als die dingen leelijk zijn, waaraan nu eenmaal niets te veranderen is; b.v. het weer, b.v. het humeur van dezen of genen uit uw naaste omgeving, . . . of wat dan ook, waar niet veel of niets aan te doen is, maar wat jezelf koopt of vervaardigen laat, moet zoo behoorlijk mogelijk zijn van kleur en vorm. En wàt nu goed van kleur en vorm is? . . . Ieder, die zijn oogen en zijn hersens den kost geeft, komt daar spoediger achter dan hij denkt. Er is verschil in smaak, best. Maar toch zijn er vaste dingen, die iedereen in beginsel afkeuren zal; iedereen. En deze algemeen erkende verkeerdheden te vermijden is al een heel ding. Gelooft me maar, vriendelijke lezeressen en lezers.

Eenvoud bijvoorbeeld is iets, dat een ieder bij goed bezien waardeeren zal. Degelijkheid niet minder. Zuiverheid, echtheid al evenzeer. Neem b.v. eens een stoel. Die is om op te zitten. Hij moet dus gemakkelijk zijn; doelmatigheid is de hoofdzaak. En de bedoeling van doelmatigheid mag best aan zoo'n stoel bemerkt worden. Waartoe de malle krullen en tierelantijnjes, waaraan men niets dan ongemak heeft bij het zitten, bij het leunen, bij het opstaan, bij het verplaatsen.

En zoo is het niet alleen bij stoelen, maar bij alle andere gebruiksvoorwerpen.

Een tafelstoel, ontworpen door den architect Jac. van den Bosch. (Het voorgedeelte en de kap kunnen worden afgenomen, zoodat hij later ook als gewone stoel te gebruiken is).

Iets over Meubelkunst

In den trein, die met een knap vaartje voortreed tusschen X. en Z. zat een aangeblazen heer. Deze heer bleek schandlap-, pardon, een landschapschilder, en dat zou allemaal natuurlijk goed en wel zijn, maar die heer pakte zoo vreeselijk bar over zijn kunst uit tegen een der andere passagiers, dat een oud, verfomfaaid kereltje het niet meer harden kon, en, geschandaliseerd door de theorieën van den landschapschilder, ook eens een duit in het zakje van de conversatie wilde gooien, maar de landschapschilder was daar niet van gediend, en vroeg op hoogen toon aan het oudje, wat ter wereld hem het recht wel gaf zijn neus in dit artistieke gesprek te steken; dat moest hij aan kunstenaars overlaten . . .

„Ik ben ook kunstenaar", zei de oude man toen, en de artist, tot aan de kruinharen geblameerd door de collegialiteit van zoo'n poover pietlutje, vroeg in welke Kunst deze vrind dan wel thuis was. De aangesprokene nam zijn meerschuimen pijp uit den mond, en zei: „Die heb ik zelf gemaakt."

„Maar dat is geen Kunst," zei de schilder, (hij zei kunst met een hoofdletter; dat hoor je direct). „Oh neen? geen kunst?" deed het oudje, geprikkeld, — „nou, doe jij het me dan eens na."

De kunstenaar was ontdaan tot in zijn ingewanden om zooveel arrogantie. Ten onrechte. De kloof tusschen kunst en ambacht gaapt niet zóo wijd als sommigen wel gelooven. In de Nijverheidskunst of de Kunstnijverheid ontmoeten kunst en ambacht elkaar, is het ambacht tot de hoogte der Kunst (met een hoofdletter) gestegen.

Men noemt de Kunstnijverheid ook wel „toegepaste kunst", d.w.z. dat de Kunst daarbij is overgebracht uit hare hoogere abstractie en toegepast op voorwerpen van dadelijke, dagelijksche nuttigheid. Schoon is dit streven

Werkkamer, ontwerp van den architect Dr. H. P. Berlage.

Bovendien worden die rariteiten er vaak maar aan aangebracht om de ondegelijkheid van het materiaal onder te verbloemen. Ge kent, om iets te noemen, wel het z.g. optische glas, dat is het glas met al die nopjes en afdrukjes aan den binnenkant; maar denk nu vooral niet, dat dit z.g. versierde of bewerkte glas beter van kwaliteit is, dan het glad, eenvoudig glas; integendeel, men gebruikt daar de mindere, onzuivere soort voor, waarin toch al slierten en vlekjes zitten; die gebreken van het materiaal zou men op effen glas kunnen zien; het nop- en ribbelwerk echter bedekt die fouten. Men denkt iets beters te hebben, en men heeft iets ordinairders dan het eenvoudige gewone. Dit is een voorbeeld uit vele.

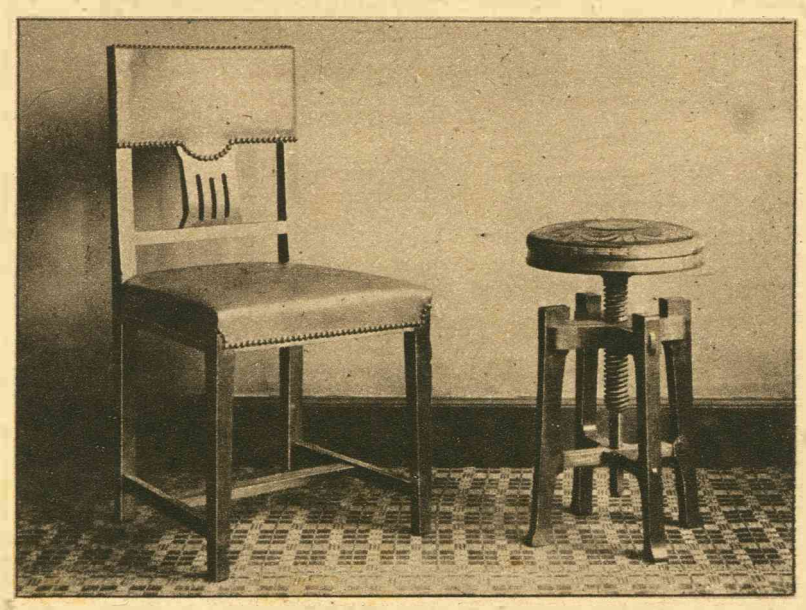
Het is door den band met alle goedkoope, zoogenaamd versierde voorwerpen precies eender gesteld.

Opzichtigheid, drukke mooiigheid, ook al zou het uit goed materiaal vervaardigd zijn, is trouwens eveneens uit den booze.

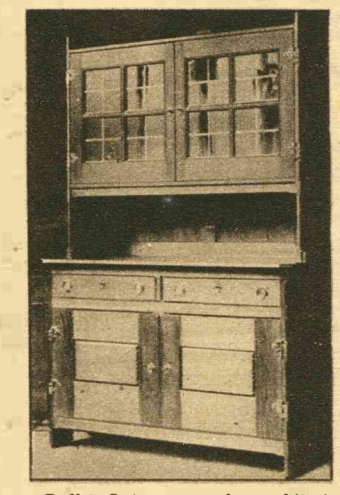
Gelukkig echter, dank zij het voorbeeld van begaafde meubelarchitecten en andere kunstnijverens, begint het te dagen in het Oosten. Langzaam, langzaam aan komen er betere inzichten bij de goe gemeente heerschen wat den goeden smaak betreft. Aarzelend, op het voorbeeld der waarlijk voortreffelijke meubelarchitecten, dringt het betere door.

Ik mag niet ondankbaar zijn. Er is reeds van verbetering in ruimer kring te gewagen. Bij vroeger vergeleken. Veel van wat we ons uit onze jeugd als hèt type van meubileering bij bekenden van onze ouders herinneren, is niet meer, tenminste niet meer zòò algemeen in zwang. Herinnert ge u nog, hoe kamers er toen uitzagen, gij lezeressen en lezers, die zoo tegen den middelbaren leeftijd loopt? Wacht, ik zal u een handje helpen.

Voor de vensters de dikke rolgordijnen, en daarachter de vitrages met bespottelijken wirwar van bloemen en ranken, monsterachtige patronen, opgenoemen met vrij walglijke linten en koorden, waaruit dan die vitrages in schommels overbloesden. Een opening was ertusschen, maar zóó klein, dat er nauwelijks een hoekje licht doorhenen drong, en dat hoekje was nog versomberd door een reusachtigen gebloemden bloempot met of zonder, (meestal zònder), bloem erin. En verder was ook alles, grillig en wild gebloemd. Het zeil, het vloerkleed, het behangsel, het plafond, de bekleeding van stoelen, het tafelkleed,... wat was niet gebloemd in zoo'n vertrek? Heb ik overdreven met te zeggen, dat er iets verbloèmd worden moest? Me dùnkt. Het kàn zoo nogal.

Een stoel en pianokruk, ontworpen door den architect Jac. van den Bosch.

Buffet. Ontwerp van den architect A. J. Kropholler.

Schoorsteenbetimmering. Ontwerp van den architect Jac. van den Bosch.